

Motion till riksdagen

1989/90:Ju609

av Bengt Silfverstrand och Maja Bäckström

(båda s)

Påföljden för skattebrott

Nu gällande skattebrottslag trädde i kraft 1972 och byggde på skattestrafflagutredningens betänkande SOU 1969:42, prop. 1971:10 samt skatteutskottets betänkande 1971:16. Tanken bakom den nya skattebrottslagen var att endast de svårare fallen skulle lagföras. Tidigare hade även tämligen bagatellartade fall behandlats av domstolarna. Syftet var vidare att de mindre svåra fallen skulle korrigeras genom administrativa påföljder, i huvudsak skattetillegg. Den ena påföljden utesluter emellertid inte den andra. En skattskyldig kan dömas till påföljd enligt skattebrottslagen samtidigt som han/hon får betala skattetillegg.

Straffen i skattebrottslagen har jämförts med straffen för allmänna förmögenhetsbrott enligt brottsbalken, såsom stöld och förskingring. Maximistraffet är sex års fängelse. Vidare kan dagsböter utdömas. Grovt skattebedrägeri medför alltid fängelse och straffskalan är fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Grovt skattebedrägeri kan sägas föreligga när den skattskyldige har undandragit mera betydande belopp, eller när gärningen är av särskilt allvarlig art. Detta är fallet när någon t.ex. har använt sig av förfälskade handlingar eller oriktig bokföring.

Med stöd av ett antal rättsfall i HD kan man dra slutsatsen att ett skattebedrägeri borde föranleda frihetsstraff, om det undandragna beskattningsbara beloppet uppgår till omkring 30 000 kr.

● Om man emellertid ser till praxis i de större tingsrätterna under senare år tillämpas en betydligt mjukare syn på skattebrott. Man skulle t.o.m. kunna säga att en "hemlig" straffskala för skattefusk utvecklats hos domstolarna. *Straffen blir klart lägre än för några år sedan utan att några uttalanden i denna riktning gjorts av några demokratiskt valda samhällsorgan.*

Denna mera generösa syn på skattebrottslighet innebär att 100 000 kr. i undanhållen skatt ger en månads fängelse, 200 000 kr. två månaders fängelse, medan 2 milj. kronor renderar två års fängelse. Som jämförelse kan nämnas att 30 000 kr. i undanhållen skatt år 1984 gav fängelse.

Förutom att straffskalorna blivit allt mildare visar statistik från riksskatteverket att allt färre döms till fängelse överhuvudtaget. Sålunda dömdes år 1984 329 personer till fängelse för skattebrott, medan antalet fängelsedomar 1987 hade sjunkit till 203. Av justitieutskottets betänkande 1989/90:JuU16 framgår att denna siffra hade sjunkit ytterligare år 1988 då antalet dömda till fängelse för skattebrott uppgick till endast 119 personer, eller enbart 27% av

det totala antalet skattebrottsdomar. Lika många fick villkorlig dom och för hela 43% blev straffet enbart böter.

Mot. 1989/90
Ju609

Denna mjukare, icke-sanktionerade inställning till skattebrott från domstolarnas sida är djupt beklaglig. Den anknyter till det konservativa synsättet att brott mot staten skall bedömas mildare än brott mot individen. I själva verket är ett sådant betraktelsesätt grovt förledande och självbedrägligt. Ytterst är det nämligen de många individerna, d.v.s. den stora massan hederliga skattebetalare som är de stora förlorarna på skattebrottsligheten. Denna missriktade tolerans mot skattebrott från domstolarnas sida leder sannolikt också till en uppluckring av skattemoral och samhällssolidaritet.

Justitieutskottet hänvisar vid behandling av motion 1988/89:Ju616 i ovan nämnda betänkande bl.a. till fängelsestraffkommitténs arbete liksom till ett forsknings- och utvärderingsprojekt i BRÅ:s regi. Några sakliga invändningar mot motionens slutsatser förekommer emellertid inte.

Mot bakgrund av den urholkning av straffen för skattebrott som de facto skett under senare år, en urholkning som inte sanktionerats av riksdagen, finns det nu välgrundad anledning för regering och riksdag att kraftfullt markera att brott mot gemensamma samhällsintressen skall leda till kännbara straffrättsliga påföljder. Det lämpligaste sättet att göra en sådan markering är att skärpa gällande skattebrottslag.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärpning av gällande skattebrottslag.

Stockholm den 17 januari 1990

Bengt Silfverstrand (s)

Maja Bäckström (s)